

Solig södersluttning. Fint etablerad höstraps hösten 2013, med Tosterups slott i bakgrunden. På andra sidan slottet och gården ligger en likadan södersluttning, fast med nyetablerad fruktodling.

Rödsvingel och höstraps har odlats så länge man kan minnas på Tosterups Gård strax öster om Ystad. Odlingen sker intensivt och med senast tillgängliga teknik.

Text & foto: Hans Jonsson, Svensk Frötidning

Tosterup lyfter blicken

Iöver 500 år har man från slottstornet på Tosterup kunnat blicka ut över de vackra omgivningarna. En tur upp i tornet idag ger en bild av ett traditionellt, men i allra högsta grad framåtsträvande företag. Blommande raps och fina böljande rödsvingelfält ackompanjeras nämligen nu även av en äppelodling i vardande. Jan Ehrensvärd tog över Tosterup efter sin pappa Jörgen för några år sedan.

– Jag vill att det ska vara en levande gård, året runt och då föll

valet på att etablera en fruktodling, berättar Jan.

Totalt blir det 14 hektar på gårdens bästa mark. Mycket finns att säga om denna intressanta satsning. Men detta är Svensk Frötidning så vi fokuserar på gårdens frö- och oljeväxtodling.

Klumprot, kronhjort och vildsvin

Generellt minskar trycket av Verticillium ju längre österut man kommer i södra Skåne och höstraps har alltid varit ett säkert inslag på Tosterup. Genomsnittsskorörden ligger stabilt kring 4–4,5

ton per hektar. Men 2013 blev en obehaglig upplevelse.

– Ett av våra fält gav inte mer än 1500 kilo per hektar, berättar Gert-Arne Andersson, driftansvarig på Tosterup.

Boven i dramat var klumprot-sjuka. Sen blev det inte bättre av att kronhjort och vildsvin härjade i fältet. Det var mycket förvånande att ett fält med lätt behaglig jord och högt pH kunde angripas så starkt av klumprot. Gert-Arne höjer ett varningens finger för denna ”nya” skadegörare.

– Vi kör trots allt med konven-

Tosterups Gård ligger strax nordost om Ystad. Huvudbyggnaden färdigställdes kring år 1500. Tornet härstammar från samma tid men vissa källor tyder på att det kan vara äldre. Den berömdes astronomen Tycho Brahe lär ha gjort sina första stjärnobservationer från detta torn. År 1832 gick Tosterup över i släkten Ehrensvärd ägo. Nuvarande ägare sedan några år är Jan Ehrensvärd.

Driften: Leds av Gert-Arne Andersson och omfattar cirka 575 hektar växtodling och 123 hektar skog.

Växtodling: Sockerbetor, malkorn, höstraps, höstvetete i växtföljd, kompletterat med konservärter, rödsvingel och sedan 2013 en äppelodling på 14 hektar.

Hemsida: www.tosterup.se

Raps är känd som en ypperlig förfrukt. Men att den följs av äppelodling hör nog till ovanligheterna. Inte desto mindre så gäller det på Tosterup. Jan Ehrensvärd satsar på frukt av flera anledningar. Man vill utnyttja arbetskraften bättre året runt, skapa en levande gård och komma närmare konsumenten med en avsalugroda.

– Det känns ju också helt tokigt att bara 20 procent av äpplena som konsumeras i Sverige är svenskodlade. Men med effektiva odlingssystem och ny lagringsteknik så kommer vi nu kunna leverera riktigt god svenskodlad frukt året runt. Äpplen är ju fantastiskt nyttiga och våra Tosterupsäpplen kommer att bli magiska, lovar Jan Ehrensvärd!

tionella sorter ett år till, sedan börjar vi eventuellt testa jorden och kanske välja motståndskraftiga sorter, konstaterar han.

Vistive och hybrid

För inget lämnas åt slumpen när det gäller rapsodlingen på Tosterup. Halva odlingen är en hybridsort, andra halvan är Vistive-odling med specialkvalitet till frityrolja. Före sådd körs cirka 6,5 ton höns gödsel. Därefter bearbetning med Cultus eller Carrier och sådd med Rapid.

– I höst kommer vi så med Cul-

tus och BioDrill vilket kommer spara timmar och fukt, berättar Gert-Arne.

Man satsar på cirka 50 plantor per kvadratmeter. Ogräsen bekämpas med Butisan vid uppkomst och vid behov Select mot vitgröe eller Focus Ultra mot spillsäd.

Gödsling och växtskydd med koll

Tosterup är av tradition en betydelsefull försöksvärd för oljeväxtförsök och Gert-Arne är intresserad av nya rön. Han pratar sig mycket varm för "kvävepåsen"

som SFO lanserade hösten 2013.

På www.svenskraps.se finns en instruktiv film och kalkylator som underlättar arbetet med den nya rådgivningsmetoden.

– Vi kom fram till att med vår väletablerade raps så ska vi dra ner på kvävegödslingen till våren, konstaterar Gert-Arne

70 respektive 115 kilo N rekommenderar kvävepåsen till två fält.

– Vi kanske inte vågar gå så långt ner, men dra ner – det ska vi!

Det blir NS 30-7 till våren för att få tillräckligt med svavel. Före stjälksträckning kör man en

Rödsvingel på Tosterups Gård

Skörden torkas och lagras på gjutet golv med pansartoppar, 1,80 m eller högre beroende på betingelserna vid skörd.

Rune Andersen som har varit på Tosterup i över 40 år har tröskat många rödsvingel-fält på gården, här tillsammans med hundarna Alice och Fia i förarhytten!

näringsmix av B+Mg+Mn på grund av allmän brist på bland annat bor. Rapsbaggar har inte hittat till Tosterup på många år och den så knepiga svampbekämpningen i blomning sköter man på ett pragmatiskt sätt:

- Om det är grann raps och bra pris, ja då kör vi!

Prioriterad prissäkring

Att få ut bästa tänkbara pris är en konst. Jan Ehrensvärd följer

aktivt marknaden och fördelar försäljningen av skörden från de 100 hektaren raps under året.

- Vi har tagit fram ett ”good-enough”-pris, ett medeltal från de senaste åren som vi anser som acceptabelt, menar Jan.

Visst har man sålt större partier vid enskilda tillfällen när det känts rätt, men oftast ger en uppdelad försäljning stabilast pris.

Vallfrövalet enkelt

Gert-Arne har jobbat drygt 25 år på Tosterup och vallfrö i form av rödsvingel har varit självklart på gården men man har provat såväl röd- som vitklöver.

- Rödklöver mognar för sent, möjligtvis kan jag tänka mig vitklöver framöver, säger han.

Under många år odlade man Wilma till en medelskörd på 1500 kilo per hektar och med 2200 kilo som toppnotering. Nu är det Cygnus som gäller. Odling sker till Lantmännen under överinseende

av Tore Dahlquist som Gert-Arne tar chansen att prisa för sitt utomordentliga arbete!

Intensiv rödsvingelodling

Man ser rödsvingel som en bra omväxlingsgröda med bra arbetsfördelning, bra för marken – inte minst på de lite svagare skiftena.

Insådden sker alltid i höstvete utan någon justering av utsädesmängd eller annat.

- Vi har dock gått ner något i utsädesmängd på rödsvingeln, till cirka 5 kilo, berättar Gert-Arne.

Höstvete halmen pressas och följs av putsning direkt för att gynna ljustinflödet. Om vallen är klen körs 60 kilo kväve direkt, annars lite senare. Höstvetespillsäden bekämpas med Focus Ultra antingen på hösten eller på våren beroende på mängd. På våren bekämpas med Hussar mot vitgröe.

- Engångsbekämpning passar oss bäst, annars hamnar ofta andra behandlingen mitt i vårbruket, och

Gert-Arne Andersson, driftansvarig på Tosterup kollar mognaden – börja inte tröska för tidigt uppmanar han!

En skarp kniv är ett måste för tröskning med flyt.

Jämn och fin förstaårsvall av rödsvingel efter insädd i höstvet. Utsädesmängden har minskats de senaste åren för att inte få för tjockt bestånd.

då blir den inte gjord, konstaterar Gert-Arne pragmatiskt.

Pyretroid körs alltid mot vitaxkvalster likaså 1,5 CCC + 0,4 Modus före stråskjutning. Effekten varierar från år till år.

– Vi tycker att det är intressant

att studera behandlingseffekten och brukar lämna en nollruta.

Kring den 20 juli är det dags att tröska. Gert-Arne betonar att man inte ska börja för tidigt:

– Det går alltid bäst de sista dagarna!

Man försöker direkttröska så rent som möjligt och har bra nytta av ”spannen” som mäter volymvikt och därmed även renheten. Lagringen sker på golv med pansartoppar, till en höjd av 1,80 meter, ibland högre om partiet är torrt. ●